

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és SZÉPIRODALMI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 8-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok nem adhatók vissza.	Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, azt.-István-tér 1.	Feladás szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadótulajdonos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 ft — kr. Félévre . . . 3 ft — kr. Negyedévre . . . 1 ft 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyitlár sorankint 50 kr. Többesbűri hirdetéseknek engedmény
--	---	---	--	---

A néppárt revíziót követel !!

A kibonyolodás útján.

(?) Ferenc József király ma reggel hat órákor Budapestre érkezett és kilenc órákor kezdetüket vették azon magánkihallgatások, melyekről már említést tettünk. E magánkihallgatások, melynek sorát Wekerle Sándor nyitotta meg, döntő befolyásuk lesznek Magyarország jövőjére s már az a tény is, hogy a felség a 67-iki kiegyezés alapján álló összes pártok vezérférfiait fogadja, már ez a tény is mutatja, hogy a válság ezuttal nem olyan mondva csinált válság, mint a milyen a nyári volt. Hanem komoly válság, mely nemcsak személy-, hanem valószínűleg rendszerváltozást is fog maga után vonni. A király nemcsak azon politikusok nézeteit hallgatja meg, a kiket Wekerle ajánlott, hanem az egyházfőkéit is, első sorban Vaszy Kólos bíboros hercegprímásait, utána pedig a protestáns felekezetét és nem egyesült egyházakét.

Hogy a válság ezuttal a lehető legkomolyabb, az már nem képezheti vita tárgyát. Wekerle Sándor a képviselőház és a főrendiház holnapi ülésein be fogja jelenteni, hogy lemondott és meg fogja indokolni, hogy miért mondott le. A lemondás okait már ismerjük a »Pester Lloyd« ismeretes cikkéből, a miért is fölösleges munkát végeznénk, ha ezen okokkal ismét foglalkoznánk. Sokkal fontosabb az a kérdés, mi lesz a válság vége, eredménye, következménye? Az, hogy Wekerle most igazán megy, még nem oldja meg a válságot. Már volt alkalmunk kifejtetni és most is azt

mondjuk, hogy mi sohasem küzdötünk a személyek, hanem csakis azon politika, azon rendszer ellen, melyet kormányférfiaink már husz esztendő óta követnek.

Mi mindig a lehető legobjektivebb szemmel néztük a liberális kormányrendszer működését és szem előtt tartva nemcsak azon gyászos eredményeket, melyeket ezen rendszer a külföldön is, hazánkban is elért, hanem a nemzet óriási többségének óhajait és valódi akaratát is, azon konkluzióra jutunk, hogy a liberális rendszernek meg kell buknia, és a nemzet akaratának meg kell valósulnia. A liberalizmus lejárt magát mindenütt, a hol eddig uralkodott s a nemzetek megunták azon folytonos experimentálásokat, melyeket a liberalizmus eddig a népek nagy erkölcsi és anyagi kárára tett és a melyek mindenütt a legveszedelmesebb megérzkódításokat vontak maguk után.

A szó legnemesebb értelmében vett reakció szellője járja be ma az egész civilizált világot. Új irányt követelnek a népek, a liberalizmustól eltérőt, olyat, mely ne egyes pártok érdekeit mozdítsa elő, hanem a nemzetekét, a társadaloméit.

Ezen új irány hajnalának derengését látjuk abban, hogy a király személyesen jött le Budapestre véglegesen megoldani azon válságot, melylyel Wekerle kabinetje már megalkulása óta küzdött. De milyen lesz az az új irány? Az a körülmény, hogy a legfelsőbb magánkihallgatásokon csakis a 67-iki kiegyezés alapján álló politikusok jelennek meg, a függetlenségi és 48-as párt vezérférfiai pedig nem, arra mutat, hogy a király óhajta mindazon pártok összetömörülését, melyek a kiegyezést fogadták el programjaik alapjául és hogy a legfelsőbb helyen csakis ezen pártokat tartják kormányképeseknek. De

másra is mutat a különböző pártokbeli politikusok megjelenése a király előtt, az, hogy a korona szakítani óhajt a liberális kormányrendszerrel. Tisza Kálmán bukása óta az összes válságok az ellenzéki pártok teljes mellőzésével oldattak meg. E válságok mindegyike avval végződött, hogy a kormány a liberális pártból került ki s hogy ez a párt megtartotta uralmát.

De ma már más viszonyok uralkodnak. Az egyházpolitika, melylyel a kormánypárt meg akarta erősíteni pozícióját, éppen az ellenkezőt eredményezte. Minden pártban, első sorban a kormánypártban akadtak ezen egyházpolitika ellenzői s a vége az volt, hogy a kormánynak a függetlenségi pártot kell segítségül hívni, hogy győzzön. Innen eredt a 67-es alapon álló kormány kacérkodása Kossuthal és a függetlenségi párttal. A kormány, hogy keresztülvigye radikális politikáját, elhagyta alapját és hónapokon keresztül felfelé a dinasztia, a kiegyezés és a monarchia egyetlen és legerősebb támaszának mondva magát, lefelé ezzel ellenkező politikát követett.

Ernek most vége szakadt. Az egyházpolitikai küzdelmek bebizonyították, hogy a kormánnyal olyan erős ellenzék áll szemben, melyet ignorálni nem lehet, melylyel számolni kell és hogy a kormány nem képes életet önteni azon törvényekbe, melyeket maga alkotott. A kormány folyton azt hirdette, hogy az egyházpolitika, mert a nemzet akaratát könnyen lesz keresztülvihető. A következmények nemcsak ennek éppen ellenkezőjét bizonyítják, hanem a legkomolyabb parlamenti válság állott be, olyan válság, aminő az alkotmány visszahelyezése óta még nem volt Magyarországon. A válság megoldása nem könnyű dolog, mert azon okok elhárításáról van szó, melyek a válságot előidézték, és olyan

állapotok megteremtéséről, melyek alkalmasak legyenek minden tekintetben jóvá tenni, a mit a liberális rendszer hibázott. Az csak üres, és a közvélemény megtévesztését célzó frázis, hogy a liberalizmus nélkül Magyarországon uralkodni nem lehet, mert a liberalizmus mélyen gyökerezik a magyar nép hagyományaiban, multjában, lelkében. Ez nem áll! Az a liberalizmus, mely egyházpolitikájával nemcsak megzavarta a vallási békét, hanem könnyelmű játék tárgyává is tette alkotmányunkat és a valódi parlamentarizmust, az a liberalizmus ideig-óráig és imparlamentáris eszközökkel uralkodhatott ugyan, de nem képes arra, hogy állandót és üdvöset alkosszon. Mi azt mondjuk, hogy Magyarországon igenis lehet uralkodni a liberalizmus nélkül és a következmények igazolni fogják ezen nézetünket. Rendszerváltozás elé állította a jelenlegi válság az országot és ezt maga a N. Fr. Presse is elismeri, midőn karácsonyi vezércikkében ezt írja: „Habár talán a megbukott kormányt legközelebb hasonló eredetű miniszterium fogja felváltani, azért a válság nem csupán személyváltozást jelent, hanem csak az első lépés az „ultramontan“ párt által határozottan követelt rendszerváltozás felé.”

Az új miniszterium legközelebb meglesz. Hogy ki lesz az elnöke, az utóvégre is nem olyan lényeges, mint az, hogy az új kormány csak átmeneti jelleggel fog birni s nemskára olyan kormány fogja vezetni a trón, a haza

és a nemzet ügyeit, mely lelkiismeretesebb és komolyabb lesz, mint a liberális kormányok.

Programmunk és a sajtó.

(b) A katolikus sajtó még mindig foglalkozik a „Fejérmegyei Napló“ programjával, még pedig oly rokonszenvesen, hogy bátran elmondhatjuk, hogy a vidéki katolikus lapok egytől-egyig a mi irányunkat követik. Legutóbb a „Szabadka és Vidéke“ közli programmunkat egész terjedelmében s a következő kommentárt fűzi hozzá:

„A mi véleményünk az, hogy a „Fejérmegyei Napló“ ide csatolt programja hű képe annak az iránynak, melyet a német grófok a jövőben követni fognak és a mely körül tömöríteni fogják a választó polgárságot. Ezen véleményünket igazolva, láthatja az olvasó közönség az által is, hogy a „Fejérmegyei Napló“ ez időtől fogva mint a néppárt hivatalos organuma fog szerepelni. Magára a programja áttérve, azt kívánjuk konstatálni, hogy ez a bácsmezei katolikusok programjától, mely a nyíron látott napvilágot, annyiban különbözik, hogy a 67-es kiegyezésre nézve is nyilatkozott. Hogy ez miért történt, annak az az egyszerű magyarázata van, mert ma már általános a meggyőződés, hogy a kiegyezés a jövőben sokkal nagyobb párttal szemben fog állni, mint eddig állott. És habár a néppárt nem zárja ki a függetlenségi célokat sem, mégis a 67-es kiegyezés hangsúlyozása hitünk szerint azt kívánja jelezni, hogy még nincs itt az ideje annak, a midőn a függetlenségi eszme megvalósítására komolyan lehetne gondolni. A midőn a néppárt programját olvasóinknak megküldjük, azon óhajunknak adunk kifejezést, vajha az minél jobban elterjedne a nép között és minél több pártihívet szerezne annak az ügynek, melynek élén a kiváló hawaii és jézes vezér áll: Zichy Nándor gróf. A nép ezzel önmagának, lelkiismeretének, hazájának és Istenének tartozik.”

Még határozottabban foglal állást a mi programmunk mellett a nagyváradi „Tiszántul“, mely karácsonyi ünnepén megjelent mutatószámában ezeket írja:

„Jellegünk: a béke, a türelem, a kölcsönös megbecsülés, a valódi felebaráti szeretet.

hoztak a francia névnek; siremlékei a század történetét mesélik el a látogatóknak.

Ez a temető egykoron a párisi érsek tulajdonát képezte, „Püspökmezőnek“ hívták akkor. Majd a jezsuitáké lett s mert XIV. Lajos gyermekkorában egyszer arra sétált, a „Lajos hegy“ nevet nyerte. Ez a király ajándékozta oda a telket Lachaise-nek, a híres jezsuitának, ki neki gyóntatója és bizalmasa volt. Fejedelmi kastélyt építtetett neki, talán halálából, mert utána összeadta *Maintenon* marquisé-val. Lachaise halála után a kastély és kertje, mely megtartotta birtokosának nevét maig, a jezsuita rendé lett, ennek kiűzése után magán kézre került. Mai rendeltetését a forradalom adta neki, megtiltván a templomokban és templomok körüli temetkezést, ezt a telket jelölték ki két más helyiellyel együtt e célra. Véres munkája más felé foglalván el, Napoleonra maradt a rendelet keresztültelése. Sok háborúja között is ráért arra, hogy fővárosa közigazgatását és pénzügyeit intézze és Párisét szétítse, de kiterjedt gondja a halottakra is. Alatta nyílt meg 1804-ben Brogniart építész tervei szerint rendezett „Père Lachaise“, mely akkoriban még a városon kívül terjedt el. Ma már mindenfelől épületek veszik körül, csak kis távolság választja el a halottak városát a nagy boulevardoktól, hol a nap nyüzsgését felváltja az éj lármája.

A „Père Lachaise“ az elegáns világ temetője. És lévén Páris a divat városa, természetesen, hogy a temetkezésben is kell

Soha sem szándékozunk más felekezetek jogait s érdekeit ellen, kihívólag s támadólag fellépni a harcoknál.

A többi felekezetek jogainak tiszteltetésben tartásában, magunk jogainak is biztosítását latjuk.

A katolikus autonómia nézve kijelentjük, hogy elvben az autonomia mellett foglalunk állást, s kívánjuk annak mielőbbi létesítését. Az immár szentesített decemberi törvényekre nézve, nem habozunk kijelenteni, hogy minden alkotmányos uton s módon és eszközzel, ama törvények revíziójára kell törekedni.

S kötelességünknek tartjuk és valljuk minden ilyen irányú mozgalomhoz készséggel csatlakozni s azt teljes erőnkkel támogatni.

Felséges Urunk, a magyar apostoli király iránt, a katolicizmust minden időben jellemző, hagyományos, legmélyebb hódolattal, s megingathatatlan hűséggel viseltetünk.

Külömben és egyebekben, legelőször is közjogi tekintetben a fennlévő 1867-iki kiegyezés alapján állunk.”

BELFÖLD

A helyzet az ünnepek alatt sem változott. A képviselők és miniszterek legnagyobb része vidéken töltötte az ünnepeket és mindenki pihent, csak a félhivatalos „Bud. Tud.“ nem. Ez a kövön nyomtatott újság ugyanis hosszú és Wekerlelől sugalmazott kommunikát közöl, melyben többek között ezeket mondja:

Ez év utolsó és előreláthatólag a jövő év első napjaiban is a budai várakban számos magánkihallgatás lesz s azok száma, kik a felségéhez meghivatnak, sokkal nagyobb, mint a hany meghívatus eddig közhírré vált. Mivel a magánkihallgatásokra meghívottak száma legalább 25-26-ra tehető, alig van kilitás arra, hogy az új kabinet még ez év folyamán meg legyen alakítható. A válság megoldása igen egyszerű és semmi különös nehézséggel nem jár. (?) Az egész helyzet ura — ma még inkább, mint valaha — dr. Wekerle Sándor. (?) Ma teljesen képzhetetlen, (?) hogy Magyarországon akár csak 24 óráig is fennállhasson oly parlamentáris kormány, a melynek programja dr. Wekerle és elvtársainak el-

TÁRCA.

Egy híres temető.

— A „Fejérmegyei Napló“ eredeti tárcája. —

Páris, dec. 22.

A franciáknak két nagy halottjuk volt. A mult uapokban temették *Lessopst*, másnap s mindjárt utána *Burdeaut*. A „grand français“ már csak a mult embere volt. A Panama-pör, mely a társadalom óriási korrupcióját tüntette fel és melynek Franciaország annyit „nagy-sága“ áldozatul esett, vetkesnek találta és az öt évi fogház, melyet az ítélet rá szabott, elhomályosította dicsőségének napját. Burdeau, a kamara elnöke, még nem ért volt pályája végére. Ezelőtt harminc évvel még esti lapokat árul-gatott Páris utcáin, hogy nappal látogathassa a gimnáziumot. A háboru után egyetemi tanár lett, de a tudománytól csakhamar átpártolt a politikára. A szabadkőművesek és a magas financiainak kegyeltjét, ki többször viselt miniszteri tárcát, sokan komoly jelöltként emlegették a jövő elnökválasztásra.

Mind a kettőt kivitték a „Père Lachaise“-ba. Párisnak három nagy és néhány kisebb temetője közül ez a leghíresebb, ide temetik a franciák 90 év óta nagy embereiket. Itt alusszszák örök álmukat mindazok a kitinő elmék, melyek a politikában vagy háboruban, tudományban és művészetben dicsőséget

divatnak lenni. A kápolnák és kripták látára nem kell tálságosan szomorodnunk, mert a „bonson“ úgy hozza magával, hogy előre veszik meg a sírhelyet; sok közülök üres még és várja majdani lakóját, ki még vígan élvezi most az élet örömet. Drága divat különben, mert két négyzetméter, a legszűkebb hely, mi telőttnék elegendő, 500 friba kerül, de e felett rohamosan emelkedik a föld ára, 2 méteren felül 750, 4-en felül 1000, 6-on felül 1500 frt a négyzetméter ára. A hely drágasága okozza bizonyosan, hogy a mi minden idegenné feltűnik, a sírok rendkívül szorosan vannak egymás mellett. Azok a kis házikókhoz hasonló kápolnák egy valóságos város benyomását teszik, gazdag és szegény negyedekkel. A márvány-bronz és vas emlékek ez a tömkelego nem kelti azt a melancholikus hatást, mint más temető, ezek a piramisok, kápolnák, obeliszek és sarkofágok az élőknek büszkeségét, hűségét hirdetik inkább, mint gyászát, mert élő virágok, mely a halottakhoz való ragaszkodást fejezi ki, itt nem találunk. Művirágok, immortell koszorúk képezik a földszit, a tavasz virágakadása, az ősz hervadása nem változtatja meg a temetőnek nagyszerűsége mellett is egyhangu képét.

A világváros szociális ellentétei azért ide is bevonultak, a márványmauzoleumok, goth kápolnák mellett, melyeken pompázó feliratok, fényes címek hívalkodnak, ott találjuk a szegények ingyenes sírhelyeinek disztelenségét, az együttes sírok elhagyatott-

veivel ellentétbe helyezkednek. (?) Oly kabinet, mely a szabadelvű pártok és eddigi vezérének programját összes lényeges pontjában változtatlanul fenn nem tartja, ezáltal nem is lehet gondolni. (?) A nagy szabadelvű párt és az antilibális iránylatok közötti ellentét tisztán (?) és kizárólag (?) a még hátralévő két egyházpolitikai javaslat melletti elintézés tüntetheti csak a parlamenti küzdeletről. Mindezekből azt következtetési a „Bud. Tud.”, hogy Wekerle utódja csak a szabadelvű pártnak olyan tagja lehet, a ki életképes új kabinetet fog teremteni. Ez a főri pedig, minthogy Széll Kálmán nem hajlandó elvállalni a kormányelnökséget, Bánffy Dezső báró a képviselőház elnöke.

Kommunikáció egy másik helyén azt is mondja a „Bud. Tud.”, hogy Wekerle lesz még alkalma nyilatkozni azon magatartásról, melyet az új kormányval szemben követni fog. Ebből azt következtetjük, hogy mint Tisza Kálmán-féle „közkatona” folytatni akarja a küzdelmet azon a téren, a melyen pedig épen most megbukott. Eőt-vő s Károly meg a függetlenségi párt radikális frakciója nevében sürgősen fogja az egész egyházpolitika keresztülvitelét. Ez a napnál fényesebben bizonyítja, hogy Wekerle és a függetlenségi párt szövetségesek voltak eddig és lesznek ezután is. A főrendiház egyházpolitikai ellenzéke s élén a néppárt vezére, Zichy Nándor gróf készen várják a harc folytatását, mely a liberálisoknak új vereségeket, nekünk pedig új győzelmeket fog hozni. A főrendiház ellenzéke ma is kitartóan ragaszkodik már az egyházpolitikai küzdelem kezdetén elfoglalt álláspontjához, mert az események mindenben igazolták, hogy ezen álláspont helyes. A mi a Bánffy-kabinetet illeti, ennek listája máris kering, annyira biztosnak hiszi Bánffy pozícióját.

Telefon-jelentések.

A válság.

Budapest, dec. 27. (Saját tudósítók telefonjelentése) Ferenc József király ma reggel 5 óra 44 percek idejéig a nyugati pályaudvaron Beniczky Ferenc postamegyei főispán, Ráth Károly főpármester és Sélly Sándor rendőrfőkapitány üdvözölték az uralkodót. ki mindegyikhez néhány nyíjas szót intézett.

A király ezután Pápay István kabinetirodai főnök és Bolfras főhadsegéd kíséretében a budai várpalotába hajtatott.

ságát. A siratok minden fáját olvashattuk itt, legtöbb a dícső. Kitűnően jegyezte meg egy szellemes francia író, Gastineau, — és ez többé kevésbé illik minden temetőre: „a Père Lachaise”-ban csak jó apák, jó anyák, jó nővérek, jó fivérek, jó férjek, hí feleségek, igaz barátok, nemes szívek, égbe szállt angyalok, szűzi jegyesek és tökéletes lelkek nyugosznak. Nincs itt egyetlen egy gyáva vagy hamis, nincs kétszínű vagy önző, nincs képmutató vagy hűtlen — a szentek huzája ez, a valóságos aranykor.”

A temető kapujának oszlopain egykor kereszt volt, de Páris tanácsa, hol a szocialisták és szabad gondolkodók vannak óriási többségben, levétette, csak a pogány jelt, a lefelé fordított fáklyát hagyta meg. A temető első része nem rendez, görbe, kanyarodó, szűk utjai vannak, később ezeket egyenes, hosszú, fásorok avengek váltják fel. A Terrasse de Dragonról átlátni az egész temetőt, mely 44 négyzethektár nagysága, de gyönyörű kilátás nyílik onnan az egész városra is.

A bejáratnál nem messze, egy árnyékos mystikus zugban van a temetőnek legrégibb és legnépszerűbb síromléke, egy góth stílus kápolna, melynek reliefjei olmoslik a szerelem és tudomány két szerencsétlen hősnőnek, A belard és Holoise történetét.

Olim studio, ingenis amoro, infansis nuptis
et poenitentia
Nunc alterna, quod speramus felicitata coniuncti.
(Vége köv.)

Budapest, dec. 27. (Saját tudósítók telefonjelentése.) A király ma reggel 9 órakor magánkikallgatáson fogadta Wekerle Sándort és ez alkalommal hivatalos alakban tudatta vele, hogy az összes kabinet lemondását elfogadta. Politikai körökben azt beszélnek, hogy a király többek között így nyilatkozott Wekerlel szemben a liberális rendszerről: „E rendszernek véget kell vetni.”

Wekerle után Vaszary Kolos bíboros hercegprímást, utána pedig Schlauch Lőrinc vaggyvárdi bíboros püspököt fogadta a király hosszabb magánkikallgatásokon. Hogy a magánkikallgatásokon mi történt, az természetesen nem hozatik nyilvánosságra, de igen megbízható forrás szerint a király kifejtette az egyházfejedelmek előtt, hogy igen nehezen adta meg a szentesítést, mert nem akarta megsérteni az alkotmányos tényezőket és azt hitte, hogy a szentesítés véget fog vetni a párt harcoknak. De ez nem történt s ezért most másképpen fog segíteni a bajon.

11 órakor Szilágyi József, a főrendiház elnöke jelent meg a király előtt, ki ez alkalommal állítólag így nyilatkozott: Nagyon óhajtaná, ha az új kabinet a liberalizmus azon irányában alakulna, melyet miniszterelnöksége idejében Szilágyi képviselt.

Fél 12 órakor Károlyi Tibor grófot, a főrendiház alelnökét fogadta a király, utána pedig, 12 órakor Bánffy Dezső bárót, a képviselőház elnökét.

Bánffy báró után Szabó Miklós, a kuria elnöke, utána pedig 1 órakor Perczel Dezső, a képviselőház alelnöke jelent meg a király előtt. A mai magánkikallgatások sorát Andrassy Tivadar gróf zárta be, a kit 2 órakor délután fogadott a király.

Holnap Zichy Nándor grófot, Khuen-Hédervári Károly grófot, Brankovics György grófot, Kol. szorb patriarchát, Apponyi Albert grófot, Horánszky Nándort, Széll Kálmánt, Tisza Kálmánt, stb. fogadja a király.

Budapest, dec. 27. (Saját tudósítók telefonjelentése.) Hogy az új-kabinet megalkotásával Bánffy Dezső báró bizatik meg, az több mint valószínű. Bánffyt maga Wekerle ajánlotta a királynak s a szabadelvűpárt is nagy reményeket fűzött a Bánffy-kabinethez. De a dolgok — valószínűleg Bánffy báró mai kikallgatásából kifolyólag — nagy fordulatot vettek. Bánffy báró ugyanis a leghitelesebb forrásból merített értesülések szerint készen nyilatkozott a felekezetiellenkülség és a zsidó recepció eljétsére. Ha pedig a szabadelvű párt e tekintetben frontot csinálna neki, akkor feloszlatja a képviselőházat és új választásokat rendel el. Mint-hogy a liberális párt nagy részének front-csinálása valószínű, könnyen megtörténhetik, hogy még a télen új választások lesznek. A lemondott kormány tagjai Wekerle, Szilágyi és Andrassy Gyula gróf kivételével mind átlépnek a Bánffy-kabinetbe. Az igazságügyi tárcával Bánffy báró Puky Miklóst, a kassai királyi tábla elnökét küldte meg, ki az ajánlatot el is fogadta.

Budapest, dec. 27. (Saját tudósítók telefonjelentése.) Zichy Nándor gróf ma délelben hosszabb látogatást tett Vaszary Kolos bíboros hercegprímásnál.

A város közgyűlése.

A mai közgyűlésnek sajátos jeleget kölcsönözött azon szokatlan politikai beszéd, melyet br. Fiáth Miklós főispán, mint bucsubeszédet mondott el az 1894-ik év felett. A főispán beszédjében kiterjeszkedett az egyházpolitikai kérdésekre és újlag összegezte a liberális lapok által már unostig ismételt és százsor is megcáfolt frázisokat. Az egész beszédnek különben legeklestesebb cafolatát, mai táviratunkban foglalt legfontosabb kijelentések képezik. Az erővel liberálisok főispán beszédjét nem érdemes ezek után behatóbban méltatni, de a gyűlés hangulata a felhangzó és fenyegető moraj a főispánt is meggyőzhetette arról, hogy az általa hangoztatott olvek már nem bírnak népszerűséggel. És hogy a közgyűlésen nagyobb zivatar ki nem tört

az egyedül az ellenzék higgadt és a főispán-nál tapintatosabb magatartásának köszönhető.

Hogy célszerű volt-e a már-már törvényes és alkotmányos határok közé terelt küzdelmet feleleveníteni, az egyenlenség üszkét, egy nyilvános közgyűlésen a polgárok közé dobni, annak bírálatát a nagyközönségnek ítélte bizzuk. A beszéd még a közgyűlés liberális tagjait is feszélyezte.

Ma tartotta Szekesfejvári szab. kir. város törvényhatósága ez évben utolsó rendes havi közgyűlését, melyen a bizottsági tagok mintegy 70—80-an jelentek meg.

A közgyűlést Fiáth Miklós báró főispán délelőtti 9 órakor megnyitván, a bizottsági tagokat boldog új-év kívánatával üdvözölte s azután hosszabb beszédet tartott, melyben ezeket mondotta:

„Alkotmányos uralkodó királyunk a szentesítés megadásával fényesen dokumentálta alkotmányos érületét és biztosított nyugtot a jövőre is, hogy a nemzet többségének akaratát az alkotmányos életben még akkor is respektálni fogja, ha az egyéni nezetével némi tekintetben ellentétben is áll.

A politikai téren a nagy hullámokat vert egyházpolitikai javaslatok tekintetében bevégzett tényekkel állunk szemben. Egy nagy párt a törvények revízióját követeli. Joguk ezt tenni mindazoknak, kik ama hitben vannak hogy e törvények egy a magyar népre, mint a róm. kath. egyházra veszélyesek. A törvény revízióját követelők az alkotmányos életben hátrább állanak mint a szélső baloldal (?), mely köztudomás szerint nem helyesli a 67-es kiegyezési alapot és évek hosszú sora óta kitartással küzd a 67-es kiegyezést ellen.

Az alkotmányos küzdelem — fájdalom nem lehet az egyházpolitikai törvények revízióját kérők mindegyikéről elmondani (?). Nem e nemes város lakosairól szól — hanem az ország különböző vidékein létezőkről, illetőleg azokról, kik az egyházpolitikai törvények revízióját célzó követeléseknél másokat ártatlanul gyanúsítanak (?), sőt azt is megteszik, hogy a nép oly elemi vonják be a küzdelemben, melyeknek pedig ez idő szerint az alkotmányos életben ily irányban jogukat gyakorolni nincs megadva a lehetőség, (?)

Azt mondják, a vallás van megtámadva (Igaz is, ugy van!) Az egyházpolitika a vallást nem bántja, a mint nem bántja más országban sem (?). Volt idő mikor az állam megparancsolta a misére menést, gyónást stb. Ez elmúlt és még sincs vallástalanság. Az állam nem létezhetik vallás nélkül, a vallásra mindenkinek van szüksége.

Tiszteljük egymást és a kik harcolnak, harcoljanak alkotmányos uton.

Beszéde végén a főispán a legközelebbi közgyűlés határmájául 1895. évi január hó 28-dikát tűzte ki.

Attér ezután a tárgysorozatra, s felhívja a bizottságot, hogy a közigazgatási bizottságból kilépettek helyének betöltését titkos szavazat után eszközölje.

A választás elnökét Dieballa Györgyöt kéri fel. 72 bizottsági tag szavazott le. A szavazás eredménye ez: Alaghy Dezső kapott 72, Farkasdy Dezső 68, Tóth Aladár 67, Dietrich Szilárd 67, Pálffy Károly 41, Saára Gyula 33, Horecz Ignác 1 és Rédei József 1 szavazatot.

A főispán erre az öt első legtöbb szavazatot nyert bizottsági tagot megválasztottnak jelentette ki.

Ezután az igazgató választmányból számonkéréséből, loavatóbizottmányból és a napi biztosok sorából kilépett azon bizottsági tagok kiknek névsorát már közöltük, mind újra megválasztattak.

Továbbá beválasztattak: az agg- és szegényügyi bizottságba Sziksz József, a számfelülvizsgáló bizottságba Pápay Nándor, a közegészségügyi szakosztályba pedig Rédei József

A választások megtörténte s kihirdetése után interpellációk következtek.

Berregi József úgy tudja, hogy a vásári helypénz ügye már elintéztetett. Mégis a helybeli lakosoktól is, kik pedig nem kofák, ha a piacra valamit elárúsítani visznek, a helypénz épen úgy szedetik, mint azoktól, kik a piacra eladás végett vitt tárgyakkal üzérkednek.

Nem sít Gyula pénzügyi tanácsos

a tárgyban a felvilágosítást megadja, — mit a közgyűlés tudomásul vett.

Pollák Armin azért interpellál, hogy miért nincsenek oly bizottsági tagok, kik már a törvényhatósági bizottságnak 12 éve tagjai, egyes szakosztályokba beválasztva. Ezért a polgármestert és a főjegyzőt okolja.

A polgármester kijelenti, hogy ennek sem 6, sem a főjegyző nem az oka, mert a szakosztályok mindenkor a közgyűlés által megszerveztetnek ki, így tehát csak a közgyűlést lehetne felelősségre vonni. Azonban azt hiszi, hogy az illető bizottsági tag, ki 12 év óta tagja a testületnek, bizonyára nem szerzett még érdemet arra, hogy a közgyűlés által egyik vagy másik szakosztályba beválasztassék.

A közgyűlés a polgármester választát derűltéssel között vette tudomásul.

Következnek a tárgysorozatok többi pontjai.

A tanítói-fizetések rendezésére vonatkozó miniszteri leirat tárgyában megbízatik az iskolások, hogy a városi tanítók névjegyzékét beterjessze.

Felolvastatik Fittler Béla szabályrendelet-tervezete a szegényügy rendezése tárgyában. A közgyűlés a tervezetet elfogadja s közönyt mond érte Fittler Bélának.

A tanács előterjesztése az agg-szegényintézet gondozatát, tolonék és rendőri foglyok élelmezéséhez szükséges kenyérszállítási vállalatnak Singer Józsefre való átruházása tárgyában elfogadtatik.

A városi tanács előterjesztése az aradi vártanuk emlékére tartatni szokott gyászmisze költségeinek fedezése tárgyában elfogadtatik s e célra 10 fnt kiutalványozása elhatározatik. Kostyolik Ferenc felszólal s kéri a városi vártanuk emlékének fentartását is. Ha vrane József polgármester oda nyilatkozik, hogy nem akarja összekeverni az aradi vártanuk emléket más vártanukéval. A közgyűlés a polgármester mellett foglal állást.

A városi tanács előterjesztését Say Rudolf s az iskolai alapítók emlékének megörökítése tárgyában a közgyűlés elfogadja s e célra 120 fntot szavaz meg.

A városi tanács előterjesztését a helybéli siket-némák iskolája segélyezése tárgyában a közgyűlés elfogadja s ez intézet javára 130 fntot szavaz meg.

A városi tanács előterjesztése az iparossegédek szakrajtanyomány megnyitása tárgyában elfogadtatik.

Szeivald András, Gödör Lajos és Ambach József iródatársaknak fizetésemelés végett beadott kérvényükre vonatkozólag elhatározza a közgyűlés, hogy mindaddig, míg a többi tisztviselő fizetésemelése tárgyában hozott határozat a miniszteriumtól vissza nem jő, a kérvény elintézetlen marad.

A Demkóhegy és Maroshegy melletti városi területek eladására névszórúti szavazás után dönt el. Több mint 60 bizottsági tag elfogadta, hogy e területeknek négyeszőg öle 20 krajczárjával eladható.

Szabolcsmege közönségének átirata az árvavagyon biztosítása tárgyában tudomásul vétetik s elintézés végett az árvaszékek kiadatik.

Az 1894. XXXI., XXXII. és XXXIII. t.-cikkek kihirdetnek.

A központi választmány bemutatja az 1895. évi országgyűlési képviselő-választók névjegyzékét. A közgyűlés erre vonatkozólag elhatározza, hogy az esetben, ha szükség lesz rá, ki kell nyomtatni.

A városi tanács előterjesztését a szükségesnek mutakozó póthitel megszavazása tárgyában a közgyűlés elfogadja s a póthitelt megszavazza.

A csapatház felépítésére három vállalkozó ajánlatát terjesztette elő a városi tanács. Say Ferenc, Rózsa Ferenc és fiai a tervrajz elkészítéséért 1150 fntot, a művezetést 500 fntot kérnek; Wagner Ede pedig az előbbi 1110 fntért az utóbbit 500 fntért vállalná el. Dr. Kóvessy István indítványozza, hogy a városi mérnök bízzák meg egy a tervezet elkészítésével, mint a művezetéssel. Ajánlatát a közgyűlés nem fogadta el s elhatározta, hogy új pályázatot kell hirdetni a terv és a művezetés elkészítésére.

A jogyzókönyv hiteltesítésére elnököl főispán Farkasdy Dezső és Pálffy Károly bizottsági tagokat kérte fel, mire a közgyűlés déli 12 órakor véget ért.

Városi és vidéki hírek.

Karácsony ünnepe. Városunk kath. közönsége a sz. ünnepeket mely áhitattal ülte meg. A katolikus vallás minden ilyen ünnepélyes megnyilvánulása fényesen bizonyítja, hogy Széksejérvár közönsége esontig-velőg, katolikus, a hol minden a vallás elnyomásával törekvő mozgalom hajótörést fog szenvedni. Az összes templomok zsúfolva voltak újatús közönséggel, különösen az éjjeli misék tölték népessé és költőiv a szép téli éjszakát. A gyóntató székhez ezrével töltött a bűnbánók serege. Karácsony első ünnepén az ünnepélyes istentiszteletet Dr. Steiner Fülöp megyés püspök tartotta, mely alkalommal egyszerűen sz. beszédet is intézett híveikhez, a második ünnepen pedig Prifach József nagyprepost pontifikált, míg a sz. beszédet Szentiványi Károly karkaplan mondotta.

László főherceg életveszélyben. Kiszjenőn tudvalevőleg néhány nap előtt József Ágost és László főhercegek, az uradalmi erdőségekben nagy vadászatok tartottak. Ez utolsóján László főherceg komoly életveszélybe jutott, melyből őt csak a szorcsos vőlelőn szabadította meg és mely alkalommal az uradalom egy derék tisztviselője súlyosan megsebesült. A szerencsétlen eset leírása az „A. K.” szerint a következő:

A vadászat utolsó napján vaddisznókra rendeztek hajótámadásokat. A vadászok sorában volt természetesen László főherceg is, ki mellé két uradalmi intéző, két jó vadász jutott. A vadászat megkezdődvén, a hajók csakhamar egész falva vadászintézetek fel s hajtottak a főherceg felé. Néhány vaddisznó egyenesen V. intéző felé tartott, kinek puskája soréttal volt megtöltve. V. a vaddisznók közé lőtt, de elég szerencsétlenül, amonyiben a sorétek László főherceg füle mellett süvítették el és súlyosan megsebesítették K. uradalmi intézőt, ki a főherceg közelében állott. A szerencsétlen embernek arcába frúródott számos soré, s a sebesülés következtében rögtön össze esett. A főhercegek természetesen megszüntették a vadászatot s gondoskodtak róla, hogy a szerencsétlen embert gyógykezelés alá vegyék. Az eset nagy izgatottságot keltett, amit csak az csillapít, hogy a kedvelt főherceg megmeneküléséért mindenki őszinte örömet érez.

A Vörösmarty kör Szilveszter-estélye. Vettük a következők értesítést. A „Vörösmarty-kör” 1. tagját báterkomd értesíteni arról, hogy a kör Szilveszter-estélyét ez idén is „Magyar király”, szálló termében fogja megtartani. Kérem a kör tagjait hogy az estélyen résztvenni szíveskedjenek.

Ez alkalommal tudatom azt is hogy a kör házias jellegű táncestélyei 1895. évi január 12-én 29-án és február 9-ik napján fognak a kör helyiségében rendezettni; a férfi estélyek pedig 1894. december 29-én, január 5-én és 19-ikén és február 2-án és 16-án tartatnak meg. Sz. Fejérvártott 1894. dec. 24. Vértessy József igazgató.

Dr. Steiner Fülöp megyés püspök most adta ki 14-ik körlevelét. Első helyen találjuk ebben XIII. Leó ama körlevelét, a melyben a keleti egyházak szemérmait a papság figyelmébe ajánlja. Felhívja a püspök eme körlevelében a papság s ennek útján a hívők figyelmét az Oltáriszentség imadására, mint legjobb menedékre a jelenkor ezer kísértései között. A szegény néposztályra való tekintettel kéri a lelkeskedő papságot, hogy a 20 kros ezüst és 4 kros rézpénz forgalmon kívül helyzetetését hivatkozzon újra közöljék. Elrendeli a körlevelében Tóth Mihály és Szacsó Mária esketését levelének megkeresését. A Pospischil Károly adminisztrátor halálával megüresedett vaáli s a Tilly József halálával megüresedett budakeszi plébániákra továbbá a pilis-est.-lászói kántortanítói állomásra pályázatot hirdet. Jelenti továbbá, hogy a br. Sina Simon féle níviskolai volt tenitők segélyezésére rendelt alapítványt egyenkint évi egy száz fntos 5 hely üresedésben van.

A felsővárosi óvoda karácsonyfája. Mint minden évben, úgy ezidén is meglepte a felsővárosi kisdóvoda gondnoksága az odajáró növendékeket szép

és díszes karácsonyfával. E hó 24-én d. u. 4 órakor folyt le o megható ünnepély számunk szülő jelenlétében az óvoda helyiségében. Ott voltak azonkívül Prifach József, nagyprepost, Tamás Vilmos, felsővárosi plébános, Fritzenschaft János káplán, Knezi Pál hitoktató, Liszits István, a felsővárosi óvoda gondnoka, s még számosan az intelligencia köréből. Miután a gyermekek elfoglalták a számukra kijelölt helyet, Tamás Vilmos, az óvoda elnöke intézett hozzájuk beszédet a legkedvesebb témáról szólván a kicsinyeknek: a kisdó Jézusról. — Beszölt még Prifach, nagyprepost, az óvoda védnöke is, mire a gyermekek elmondták mindennapi imájukat. Következett azután a felköszöntők sora Kriger Luiza, Háder Boske és Sziksz Bábitól előadva, a kik közül az első az egyesület védnökét, a második az elnököt, a harmadik pedig a vendégeket üdvözölte. Mondottak még a gyermekek több verset és óneket is, mire kiosztották közöttük az ajándékokat és a fővédnök elismerő és buzdító szavai után a gyermekek és a vendégek szétszórultak a hálá érzetét vivén magukkal szívükben a jótékony adakozók iránt, a kiknek bőkezűsége ezen szép ünnepély létrehozását lehetővé tette.

A felsővárosi kisdóvoda karácsony fájára adakoztak: Prifach József nagyprepost. 15 fntot, Kuti Márton és Pellet Odón Lanonokok 5—5 fntot; Madaras Lipót 5 fntot, Tamás Vilmos 3 fntot, Kneze Ignác, Per. Nagy György és Stefan József 2—2 fntot; Kovács Károly, Karl N., Liszits István, Mauer János, öz. Boti Jánosné, Alaghy Dezső, Knezi Pál, Fritzenschaft János, Havranek János, Lichneckert Antalné, Felmayer Istvánné, Marshall Ilonka 1—1 fntot — Máder Mari, Havranek Antalné, Wundelung Borbála, Hajkó József, Magó Károly, Elbert Antal, Kneze György, Hollensteiner Kálmán, Veinszky Ferenc, Klein Adolf, Katics Gyula, és Veichert Mariska 50—50 krt. s még számosan apróbb összegeket, összesen 65 fnt 24 krt.

Ezen kívül adakoztak még Fiáth Miklósné báróné egy kosár édeséget és Hauptmann Anna kisasszony kápeket. Fogadják a nemesszivi adakozók e helyen is az egyesület forró hálájának kifejezést.

A hadsereg köréből. A király lovag stenföldi *Kriegelstein* Károly ezredesnek a 69. sz. gyalogezredbe, a nyugállományba helyezését elrendelte és neki a 3. oszt. vaskoronarendet díjmentesen adományozta, helyette pedig nemess *Schrotek* Károly ezredes a 74. sz. gyalogezredbe, a 69. sz. gyalogezred parancsnokává nevezte ki.

Údvari vadászatok Kis-Jenőn. Kis-Jenőről utólagosan jelentik, hogy a dec. 20-án tartott negyedik napi bánkúti vadászaton 9 őzet, 1304 nyulat, 16 fácánt, 9 fajtlyukot, összesen 1338 darabot lőtek. Érdekes a dologban az is, hogy e roppant zsákmányból egy körre jut 9 őz, 718 nyul, 11 fácán és 2 fajtlyuk, összesen 740 darab. József Ágost főherceg pénteken elhagyta Kiszjenőt, László főherceg pedig a vasárnap este pont 7 órakor induló vonatát Kéteghyázig az arad csanádi vonattal utazott el. Innen az este 9 órakor az Aradról elindult személyvonattal utazott tovább Budapestre. A kisdó indóházban Ulrich igazgató, Lengyel Ferenc állomásfőnök és Péczely Elek főszolgabíróval beszélgetett hosszabban László főherceg. A vonat Kiszjenőtől Kéteghyázig Gellényi Ernő ellenőr és Bejczy mérnök kísérte.

A palota külvárosi szent Alajos-egyleti óvodában e hó 24-én d. u. 4 órakor lélekmelő ünnepséggel karácsonyfa-ünnepélyt tartottak. Nagy örömet okozott a nagy számmal egybegyűlt szülőknek gyermekeik sikerült éneke és szavalata, melyet az óvónó vezetése mellett sokféle változatban mutattak be; különösen nagy tetszést keltett az anyagi jelenés. Az ünnepély Nagy Ignác óvodai elnök buzdító beszédével s az igen sokféle ajándékok kiosztásával ért véget. A karácsonyfára tett ajándékok nagybörzést nemesszivi gyermekbarátok áldozatkészségéből kerültek elő. Az ajándékokhoz Fiáth Miklósné báróné is hozzá járult nagybecsű küldeményvel, mely áldozatkészségéért az óvoda vezetősége hálás köszönetet mond.

Karácsonyfa Nagy-Lángon. Nagy-Lángi levelezők írja nekünk: Folyó hó 23-án délután 2 órakor volt a helybéli róm. kath. iskolában a karácsonyi ajándékok kiosztása. A nemesszivi grófi család 150 helybeli s 100 pusztai iskolást örvendeztetett meg ajándékokkal. A gyermekek saját kézmunkáikkal készült ruhákat, valamint jó könyveket és süteményt kaptak. Az ajándé-

kokat id. Zichy Jánosné grófné, továbbá leányai: Viktória és Luiza grófkisasszonyok és ifj. dr. Zichy János gróf és neje osztották ki a gyermekek között, a kik ezért hálátelt szavakkal mondtak áldást s köszönetet a nemesszívű grófi családnak.

— **Adomány.** Dr. Steiner Fülöp megyés püspök a karácsonyi ünnepek alkalmával Gremssperger István apát plébánosnak 50 frtot adott át azon meghagyással, hogy azt ossza szét a város néhány szegény özvegye között. Gremssperger apát plébános örömmel teljesítette a jószívű püspök meghagyását s még az nap szétosztotta az 50 frtot.

— **Karácsonyfa Csákváron.** Lélekemelő karácsonyi ünnepély folyt le folyó hó 24-én délután a csákvári róm. kath. legényegylet helyiségében. Ugyanis az eddigi évek szokása szerint az idén is rendkívül gazdag karácsonyfát állítottak Csákvárnak nemesszívű pátronája: Esterházy Miklós Mór gróf neje, szül. Schwarzenberg Franciska hercegnő a község szegényeinek és a kath. iskola és óvoda összes növendékeinek. Pont 1/2-kor megjelent a község szeretett esperes-plébánosa, Mayer Károly, majd kevéssel később a nemes grófné. Az ünnepélyt Mayer Károly esperes-plébános nyitotta meg, megköszönve és az ég áldását kérve a nemes grófnőre és jótékony családjára. Ezután a remekül feldíszített karácsonyfa mellett 12 pástornak öltözött leánya egyik fáradhatatlan irtalmas nővér vezetése mellett nagyon sikerült pástorteleneteket mutatott be. Ezután Reichenhach Ferenc főtanító szakavatott vezetésével a vegyes gyermek-kar Stark Lajos „Pástordalait” adta elő oly szépen, hogy a jelenlevők szemükhöz az öröm könnyei csillogtak. Majd egy saját szerzeményű „Pastorale”-t énekelt a kar, a fentnevezett főtanítóval, melynek magásra törő hangjai a szív mélyébe hatoltak. Ekkor egyszerű, de szívből jövő szavakkal egy iskolásgyermek is megköszönt a kegyes ajándékokat. Ezután kezdetét vette a temetők bolmi kiosztása. Körülbelül 450 gyermek és számos szegény részesült az irtalom jótéteményeiben. A megszámíthatatlan sok ruha, tanszer, hasznos olvasmányok és karácsonyi apróságok kiosztása 2 óra hosszig tartott. A kegyes grófnő sajátkezűleg adta a kicsinyek kezébe az ajándékokat, kikre repeső örömmel vártak a boldog szülők. Ez az oka, hogy Csákváron rongyos ruhát nem lehet látni, annál kevésbé könnyező arcot, mert a nemes grófnő szíve minden könnyet felszívított. A Jézus áldása fizesse meg a nemes grófnőnek és szeretett családjának; a karácsonyfával fáradozók is leljenek jutalmat a százak halálaiában.

— **Az árvák karácsony estéje.** Karácsony estéjén az árvaház növendékei is felelték árvaságukat s az irtalmas nővérek óvó szárnyai alatt örömmel ülték s magasztos, megható ünnepélyt rendeztek. Vigan esengett a dal az ártalan gyermekek örömitas ajkairól, megható volt szívből fakadó szavataik, párbeszédek. Az ünnepély végén Hvrane József polgármester rövid beszédben tolmácsolta a városi község köszönetét az irtalmas nővérek ügybuzgóságért; nehéz feladatuk megoldásához kitarásra buzdította őket; halás szavakkal emlekezett meg a székesfejvári község jószágáról, a mely az árváknak annyi örömet szerzett már; az árvákat pedig figyelmeztette, hogy hálátlanok soh'se legyenek, vivják ki jó magaviseletükkel, szorgalmukkal az irtalmas nővérek s a község szeretetét, jóakarát. Az ünnepély, mely 5 órakor kezdődött, 6 órakor ért véget.

— **A távbeszélő szerkezet ki-gészítő része.** Igen szükséges újítás történt a napokban a helybeli távbeszélő központi irodában. Ugyanis a távbeszélő szerkezet mellett egy izzó lámpa van alkalmazva a mely mindannyiszor meggyullad, valahányszor a fűlkagyólát a szerkezetben levő szeg-

ről leemelik. Ez igen jó szolgálatot tesz különösen akkor, ha a távollevők szavait le kell írni s esetleg égő lámpa a közelben nines.

— **A moóri nőegylet estélye.** A moóri izr. nőegylet 1895 január hó 5-én a „Barna Szarvas”-hoz címzett vendéglő nagy termében hangversenyyel és felfolvasással egybekötött estélyt rendez. Szünórák alatt érdekes tárgyakat fognak kisorsolni.

— **A „moóri dalegylet” dales-télye.** A „moóri dalegylet” saját pénztára javára f. hó 31-én a „Barna Szarvas”-hoz címzett vendéglő nagytermében táncal egybekötött dalestélyt rendez. A dalegylet kiessé várható is volna a farsangi idő megkezdéséig.

— **Népesedési mozgalom.** Székesfejvártól f. hó 16—tól 22-ig született összesen 13 gyermek és pedig 7 fi, s 6 nő, a kik közül törvényes 6 fi s 6 nő, törvénytelen 1 fi. Halva született 1 nő. Meghalt a lefolyt idő alatt 13 ember, kiskoru 2, nagykoru 11. Mint haláluk szerepelt: tudóvész 3, erőszakos halál 1 esetben.

Irodalom és Művészet.

— **Színház.** Kedden d. u. Szegedinek „A vén bakancsos és fia a huszár” c. népszínművét adták elő zóna előadásban, azaz jól megrendítve. Tisztái (Frici), Szilágyi (Kántor) és Hatvani (Sugár Laci) jól játszottak.

— **Az ember tragédiája.** Szegény Madách, ha tudta volna! A község, a mely kedden este a színházba ment, az ember tragédiája helyett a színtársulat tragédiáját élvezte. Nem tudjuk, mit hibáztassunk az előadásnál először. Mindenekelőtt a darab annyira meg volt kurtítva, hogy az egyes jelenetek szinte érthetetlenül sorakoztak egymás malé. Aztán a dekorációk és a jelmezek a legtöbb jelenetben éppen nem voltak korhűek, az összeladás pedig azon meggyőződést ébresztette bennünk, hogy a színtársulatnak ninesen rátermettsége nagyobb szabású darabok előadására.

Szerdán d. u. „Az új honpolgár”-t Kövesi Albert ugynevezett fővárosi életképét adták meglehetősen számú publikum előtt. Másodszor szórakoztatta már e darab a közönséget s azt hisszük elég is volt belőle. Csodálatos, hogy felvették a műsorba ezt az orfeumokba való fémunkat.

— **Petőfi Sándor élete és haldia.** Egervári Ödön színműve szép közönséget vonzott szerdán este a színházba. A címszerepet Szatmári (Petőfi) játszotta kevés készséggel. Nagy baj az, ha egy színész egészen a sugóra bizza magát. A „Talpra magyar”-t nem érezte át egészen, nem tanulmányozta e költemény szellemét s ezért nem is hangsúlyozott jól; ezért nem volt „A magyarok Istenére esküszünk stb.” refrain elszavalásában fokozás, Mezei (Petrovics) igen jól alakította atyai szerepét. Legszívesebben, legsikerültebben az allegorikus képek voltak. (k)

— **Néhány lap Szent Jeromos pedagógiájából.** E cím alatt dr. Gyürky Ödön tanár, lapunk munkatársa, nevelés-történeti tanulmányt adott ki, melyben érdekesen és szakszerűen adja elő Szent Jeromosnak, a keresztény ókor egyik legünnepeltebb férfjának elveit a leány gyermekek keresztény szellemben való neveléséről. A füzetet, melyet meloen ajánlunk a tantervi felügyelőnek, a szerző ingyen küldi meg annak, a ki érte hozzá fordul. Dr. Gyürky Ödön címe: Budapest, VIII. Pál-utca 7.

— **A katholikus hitvédelmi folyóirat** 12-ik, decemberi száma a következő tartalommal jelent meg: 1. A székesfejvári zászlóvontás. Irta: Esztergomi. — 2. A munkáskérdésről. Irta: Köszary Gyula. — 3. A főkegyuri jogról. Vége. Irta: Keményfi Dániel. — 4. Megtértek csarnoka. Grothusz Eliz báróné. (Önvallomások). — 5. Protestáns szemle. [Az Olympos hangu-

lata. A magamagát mutogató körntja és még valami Esztergomitól.] 6. Irodalom. 7. Vegyesek és tartalom jegyzék. 8. Neuville Delfina. A francia forradalom templomfosztatói. Ajánljuk e hitvédő vállalatot az év alkonyán a kath. olvasó közönségnek annál is inkább, mert a legaktuálisabb kérdésekkel foglalkozik. Előfizetési ára egész évre 4 frt vagy megfelelő sacr. Megrendelhető: a szerkesztőségben. Pozsony, ferenciekknél.

— **A „Magyar Sion”** Egyháziro-dalmi folyóiratnak most jelent meg (VIII.) folyó évi évfolyamának 12-ik füzeté a következő tartalommal: Krónika. 8. Kereszty Viktor. — A szentszéki holtanyilváltási eljárás. Dr. Haiczl Kálmán. — Szt. Bernáth élete és munkái: Dr. Áldassy Antal. (Vége) — Az erdélyi egyházmegye képe a XIV. század elején Beke Antal. (Vége.) Irodalom és művészet — Vegyes közlemények. — A „Magyar Sion” Esztergomban jelenik meg havi füzetekben, szerkesztője dr. Kereszty Viktor, előfizetési ára egy évre 6 frt.

— **Megjelentek a „Jézus Szentséges Szívének Hírnöke” és „Szent Mária Virágos Kertje”** c. havi folyóiratok 1895. évi januári füzetéi gazdag és épületes hitbuzgalmi tartalommal. Mindkét folyóiratot Tóth Mike Jézustársasági atya szerkeszti Kalocsán. Előfizetési árak évi 1 frt. 50 kr., illetőleg 1 frt.

Közzgazdaság.

Kisiparosaink.

Budapest, december 25.

(A-r) Az iparosokról akarunk ma írni. Nem a gyárak urairól, hanem a százezreket magába ölelő kisiparos osztályról, mely egy részét az idők sulya, másrészt a magyar nyomása alatt nyögve éli szomorú napjait.

Körülbelül ötven éve annak, hogy főlhangzott a jelszó: teremtsünk magyar ipart s ennek a jelezőnek ereje naponként növe, az emelkedésnek száz meg száz jelével borította el a magyar gazdasági életet.

De a mi politikánk mennyire kevésbé volt körültekintő és lelkiismeretlen, a mely a magyar ipart akarta fejleszteni, azt leginkább mutatja az, hogy míg a nagyiparra reá halmaztak minden, azalatt főleg az utolsó három évtizedben a kisipar nemcsak erős nyomásnak volt kitéve, hanem politikai sulya is alaszálott. A hanyatlás mindkét irányban parallel.

Mi nem érjük be azzal, hogy a termelés fokoztassuk, mi tudjuk azt, hogy a nemzet minden osztályának fejlődéséhez nagy politikai érdekek vannak fűzve, mit sajnó szívvel konstatáljuk a kisiparos osztálynak hanyatlását.

A földet művelő osztályokon kívül hozzánk állt máz közelebb, mint ez. Nemcsak azért, mert tagjai nagyrészt elnyomottak és szegények, s egyaránt vergődnek az idők sulya és saját hibájuk nyomása alatt, hanem azért is, mert ők képezik azt a sajátos omladozó gátat, a melynek első sorban hivatása paralizálni a nagyipar műhelyében fakadó állambontó törekvéseket.

Ezt az osztályt előbb-utóbb meg kell menteni, tudva azt, hogy a kapitalisták és a nagyiparosok részben üzleti érdekeik, részben pedig a magytfőke természeténél fogva mindenkor a hatalom felé hajlanak. Gondoskodnunk kell tehát ellensúlyokról és szaporítani azon választópolgárokat, a kiknél a függetlenség érzete hozzátartozik a lelkiismeret nyugalmához. De ezzel tartozik a törvényhozásunk és kormányunk önmagának is, mert meg kell adni a kisiparosnak, hogy politikailag iskolázottabb, társadalmi tekintetben több sulylyal bíró tagja legyen az államnak.

Ez volna a kisiparosok politikai emelése.

A másik az anyagi kérdés a hitel és hitelezés, melyről csütörtöki közzgazdasági szemléünkben rámutattunk.

A ki iparosainkon segíteni akar, annak az ipari hitelt kell szerveznie és az iparosok hitellezését kell szabályoznia. A többi aztán ezek alapján magától jön. És itt élénk tolu a kérdés: van-e nálunk Magyarországon a kézműiparosnak modern értelemben vett hitelle, vagy helyesebben mondva, részese-e nálunk a kisiparos a modern hitelügy előnyeiben és kedvezményeiben? Nem.

A kisiparos kénytelen nálunk vagy készpénzen vásárolni vagy úzsora-kölcsönből tengődni és tönkremenni.

Az igaz, hogy az üzleti élet eszményképe a készpénzzel való vétel volna úgy az eladóra mint a vevőre nézve. De hol van a kisiparos pénze? A felelet könnyű: ott van rendelőnél, vevőnél, akik hónapok sőt évek múlva vagy apró részletekben és bizonytalan időben svagy egyáltalán nem fizetnek. Ezért nem vásárolhat az iparos készpénzen, ha pedig hitelbe vásárol, anyagot csak ott kaphat, hol az árakat neki diktálják és a hol silány minőségű árut és anyagot kap földolgozásra.

A mi kisiparosainknak nincs személyes hitelük, mint például a kiskereskedőnek is szokott lenni. A nagy bankok nem adnak nekik kölcsönt s azt, hogy az osztrák-magyar bank adjon nekik hitelt, mint az orosz

birodalmi bank az orosz kisiparosoknak, azt nálunk elrendelni nem lehet. Az orosz birodalmi bank ad 300 rubelig a kisiparosnak saját váltójára kölcsönt!

Tehát olcsó és gyors hitelnyújtást kell teremteni és ez csak a szövetkezős útján oly módon lehetséges, hogy országosan szervezendő iparhitelszövetkezet létesüljön, amely a kisiparosokat, de csak is ezeket fogadja körébe.

Fogjanak össze a kisiparosok lehetőleg az országos iparegyesület védnöksége alatt s mondják ki, hogy hitelbe nem dolgoznak és aki a kisiparos hitelére számol az adjon váltót tartozásairól.

A legjobb a dologban az, hogy ehhez törvény sem kell, csak egy kis jóakarát és összetartást és némi szervezkedés. Szokják le a vevő is meg az iparos is a hitelszóról és sok bajnak eleje lesz véve.

Raja- és munka kiállítás Székesfejevárról. L h o t k a István székesfejevári bognár iparos, ki a helybeli ipartestület s az iparhatóság orkölcsi támogatása mellett a kocsigyártó iparban, szakgyakorlattal egybekötött iparraxz tantolyamot nyitott, a tantolyamon résztvevők rajzaiból és munkáiból új év napján, vagyis január 1-én saját lakásán (vásártér 23. sz. alatt) kiállítást rendez. E kiállítás megtekintésére felhívjuk az iparpártoló s az ipar ügyek iránt érdeklődő közönséget s

az ezen iparban elfoglalt iparosokat, és munkásokat kiknek első sorban áll érdekükben, hogy megjelenjenek ott, hol az ipari munkák szakszerű izléses elkészítésének módjait tanulmányozhatják, illetőleg elsajátíthatják.

— Érdekes pénzügyi döntvény.

A pénzügyi közigazgatási bíróság f. é. december 20-án tartott teljes tanácsülésében hozott 58-ik számú döntvényében kimondta, hogy a javadalom adományozások után, a bélyeg- és illetékszabályok kiegészítő részét képező ill. diji. 87. tétel a) pontja értelmében járó illeték megszámlálásánál, a javadalom összes jövedelmének megállapítása céljából teher levonásnak helye nincs.

Mészárosok és hentesek kongresszusa. Mint a Budapesti megjelölő "Mészárosok és Hentesek Lapja" közli velünk, a budapesti mészáros és hentes ipartestületek a kaposvári és környékbeli mészárosok és hentesek ipartestületének indítványára kongresszust hívnak egybe. A kongresszus megtartása mellett nyilatkozott eddig az ország valamennyi mészáros és hentes szakgyosullete, több általános ipartestület saakosztálya és egyesek is. Minthogy a budapesti két ipartestület a kongresszus hatánapját és a tárgyalandó ügyeket 1895. évi január havában szándékozik megállapítani, kíváncsok volna, hogy városunk mészáros és hentes iparosai is a hátralevő rövid időn belül — a mennyiben még nem tették volna — nyilatkozzanak kongresszusunk ügyében, hogy az 5 kíváncsúak is figyelembe vehetők legyenek. A nyilatkozatok akár a "Mészárosok és Hentesek Lapja"-hoz, (Budapest, József-körút 2.), akár a budapesti mészáros-ipartestülethez küldhetők be.

Mintán a Rosenthál-cégtől — a hol 10% éven át mint szabász és üzletvezető működtem — megváltam; ezennel becses tudomására hozom a nagyérdemű közönségnek, hogy

ÖNÁLLÓ

egyenruházati üzletet

nyitottam.

hol mindennemű egyenruha, valamint polgári és liberia öltönyök készítését és javítását elvállalom

Lakásom kigyó-utca 5. szám.

Glogovác József

polgári és katonai szabó.

KARÁCSONYI és UJ-ÉVI

AJÁNDÉKNAK AJÁNLOM

DÚSAN FELSZERELT RAKTÁRAMAT

IFJUSÁGI ÉS KÉPESKÖNYVEKBŐL.

KARÁCSONYI DISZITÉSEK,

DISZES

LEVÉLPAPÍR ÉS BORITÉK

DOBOZBAN.

EMLEKKÖNYVEK,

UJ-ÉVI KÖSZÖNTŐKÁRTYÁK,

S MIND E SZAKMÁRA VAGÓ CIKKER

IGEN JUTÁNYOS ÁROK.

Szamos pártfogásért kér

KAUFMAN F.

könyv és papírkereskedő
Kossuth-utca 5.

MÁRIÁN GYÖRGY

könyvnyomdájá

Székesfejevár, Szent-István-tér 1.

A KÖZELEDŐ UJ-ÉV ALKALMÁRA AJÁNLO

A LEGSZEBB KIÁLLÍTÁS

LITHOGRAFÁLT

NÉVJEGYEKET!

Készít továbbá mindenfélé

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

tiszta és izléses kivitelben

a legolcsóbb árakon.

Kalácsok, diós-, mákos patkók. — Megrendelések mindenkor elfogadtnak.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy a **Kossuth-utca 18. szám** (Szelke-féle ház) alatt 10 év óta fennálló

SÜTŐDÉMET

Szent-István-tér 2. szám. (Trummer Sándor-féle ház, a főtemplom mellett.)

alá helyeztem át, hol a mai modern kornak megfelelőleg, sütődémet a legkényesebb izlést is kielégítőleg rendsztem be. Fűtőrézkészem, mint a múltban, úgy a jövőben is az lesz, hogy mélyen tisztelt vevőimnek és jóakaróimnak mindenben a legjobbal szolgálhassak.

Naponta háromszor, ugymint: reggel, d. e. 9 és d. u. 2 órákor friss sütemény kapható, valamint naponta frissen sült fehér-, barna- és valódi rozskenyér; tej, tejszín, habtejszín, vaj és minden e szakmába vágó cikkek bármikor kaphatók.

Írntam tanusított megüsztelő bizalmukat köszönve, kérem azt résemre továbbra, új üzlethelyiségemben is fentartani.

Székesfehérvár, 1894. december hó.

Mély tisztelettel:

CERNAY JÓZSEF sütőmester.

CERNAY JÓZSEF ügyzési és disz-sütődéje Szent-István-tér 2. szám.

Kenyér és egyéb sütemények d. e. 9-10 óráig elfogadtnak.

Thoa és vaj-készíttelők. Naponta friss vaj és tejpatisz-pogácsa.